

Cumhuriyet yolunda, 100'üncü yıl coşkusunu doya doya yaşayalım!

29 Ekim 2023, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100'üncü kuruluş yıldönümü. Bu nedenle bu yıl Cumhuriyet Bayramı daha da büyük bir coşkuyla kutlanacak. Ülkenin her karışında verilen kurtuluş mücadelesinin önünde saygıyla eğiliyoruz. İstiklal yolunda 100'üncü yılın gururunu doyasıyla yaşayıp kuruluş ruhunu en çok hissedeceğimiz 12 şehirden öneriler hazırladık.

■ Serda BÜYÜKKOYUNCU

1. Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı devletinin 1918 Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalamasının ardından topraklarımız işgale uğradı. Sonrasında başlayan Kurtuluş Savaşı, İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar ve İzmir'i işgal eden Yunanlara karşı yapılan destansı bir istiklal mücadelesiydi... Bu şanlı mücadelenin sonunda 29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyetimiz bu yıl 100'üncü yaşını kutluyor. Bağımsızlık düşüncesiyle inşa edilen Türkiye Cumhuriyeti, istiklal mücadelemizi zafere ulaştıran birlik ve beraberlik ruhunun tacı ve en büyük eseri olarak bir asrı geride bırakıyor. Kutlamalar tüm yurtta coşkuyla yapılırken bu mücadelenin temel taşlarının döşendiği kimi kentlerimizde ziyaret edenlerin gösünü kabartacak ya da gözlemlerin nemlenmesine neden olacak öyle hatıralar, öyle müzeler var ki... Ekim ayı boyunca bu kentlerimize yolunu düşürmek ve ziyaret etmek isteyenler için bir rehber hazırladık. 100'üncü yılında Cumhuriyet Bayramımız kutlu olsun.

Birinci milli kongre anısına...

SİVAS

4-11 Eylül 1919 tarihleri arasında gerçekleşen Sivas Kongresi, Anadolu'nun pek çok yerinden katılan temsilciler sebebiyle milli bir kongre oldu. Aslında genel olarak Erzurum Kongresi'nde alınan kararların genişletilmesi amacıyla yapılan kongrede bölgesel direniş gösteren müdafaa-i hukuk cemiyetleri, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında bir araya getirildi.

Sivas'ta ilk durağınız **Atatürk Kongre ve Etnografya Müzesi** olmalı. İnönü Bulvarı üzerindeki bina bir süre Milli Mücadele Karargâhı olarak kullanılmış. Binanın zemin katı Etnografya Müzesi, üst katı Atatürk ve Kongre Müzesi. Müzede; Tarihi Kongre Salonu'nu, Atatürk'e ait dinlenme ve çalışma odasını, telgraf odasını, Sivas Kongresi ile ilgili belgelerin olduğu salonu, İrade-i Milliye gazetesinin basıldığı matbaa makinesini görebilirsiniz.

Sivas'a gittiyeniz elbette Orta Anadolu'nun en büyük arkeoloji müzesi olan Sivas Arkeoloji Müzesi'ni ve UNESCO tarafından 'Dünya Kültür Mirası' listesine alınan Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası'ni ziyaret ederek Sivas gezinizi taçlandırabilirsiniz.

Balıkesir

Batı cephesi kuruldu

BALIKESİR

28 Haziran-12 Temmuz 1919 tarihleri arasında yapılan Balıkesir Kongresi'nde Kurtuluş Savaşı'nın ilk cephesi olan 'Batı Cephesi'nin kurulmasına karar verildi. Ancak kentte kuvva atesi İzmir işgal edildiğinde yanmaya başlamış. İzmir'in işgalinden bir gün sonra, 16 Mayıs günü harekete geçen Balıkesirli toplandırlar yapmış, kongreler düzenlemiş, direniş cephelerinin kurulmasına öncülük etmişler...

Kentteki **Kuvayi Milliye Müzesi** Karesi Sancağı Defterdarı Giridizade Mehmet Paşa'nın konağı. Bütün önemli kararlar 'Okuma Yurdu' olarak da kullanılan bu binada alınmış. 6 Subat'ta kente ilk ziyaretini gerçekleştiren Atatürk de burada kalmış. İki katlı müzede Balıkesir Kuvayi Milliye'sinin kurulmasında öncülük edenlerin yazılı kararları, kongre kararları, kahramanların özel esya ve fotoğrafları sergileniyor. Ayrıca ziyaretiniz sırasında Balıkesir çevresindeki kazılardan çıkarılan arkeolojik ve etnografik eserleri aynı binada görebilirsiniz.

Balıkesir'deki ikinci durağınız Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Selanik'teki evinin bire bir projesinin uygulandığı **Karesi Atatürk Evi** olmalı. Kuvayi Milliye Mahallesi'nde 8 dönümlük alana kurulan müzede Atatürk'ü anlatan çeşitli sergilerin yanı sıra Balıkesir'in Milli Mücadele'ye katkısı dönemin eserlerinden örneklerle sergileniyor.

Sivas

Samsun

İlk adım burada atıldı ve ilk karargâh buradaydı

SAMSUN

19 Mayıs 1919'da 9. Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkışı Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcı kabul edilir. Atatürk 19 Mayıs 1919'da ve daha sonra Samsun'a her gittiğinde İlkadım ilçesinde, Mecidiye Caddesi üzerindeki Mintika Palas adlı bir binada kalır. 5 Ekim 1940'ta **Gazi Müzesi** olarak ziyarete açılan bu binada Atatürk'ün yaşadığı bölümler, esya, fotoğraf ve belgelerle Bandırma Vapur'u'nun bir maketi sergileniyor.

Mustafa Kemal ve arkadaşlarının karaya ilk ayak bastıkları meydana yerleştirilen Bandırma Vapur'u'nun bire bir örneği de 2003'te müze oldu. Kompleks olarak tam adı: **Bandırma Gemi Müze ve Milli Mücadele Açık Hava Müzesi**. Geminin demirli olduğu Tütün İskelesi, Atatürk'ün karaya çıktığı nokta. İskele boyunca inşa edilen 400 metre uzunluğundaki Kurtuluş Yolu'nda Atatürk ve 18 arkadaşının heykelleri sergileniyor.

İlkadım Belediye Parkı'ndaki **Onur Anıtı**, Avusturyalı heykeltıraş Heinrich Krippel tarafından yapılmış ve 1932'de meydana dikilmiş. Bu anıtı mutlaka görmelisiniz. Meydanda ayrıca Kurtuluş Savaşı'ni ve genelgeleri temsil eden 10 kabartmalı Milli Mücadele

Ankara

Samsun

İlk adım burada atıldı ve ilk karargâh buradaydı

SAMSUN

Panoraması ile Türkiye'nin yedi bölgesini temsil eden yedi figürlü Milli Kurtuluş Anıtı'ni görebilirsiniz.

Yine İlkadım'daki **Panorama 1919 Müzesi** ni de listenize ekleyin. Dijital ve diorama iki bölümü olan müzenin diorama bölümünde, 300 metrekare alanı kapsayan Türkiye'nin en büyük yağlıboya tablosu var. Mustafa Kemal Atatürk'ün Dikmen sirtlarında Seymenler tarafından karşılanışını simgeliyor ve etrafına yerleştirilen objelerle izleyicileri o sahnenin içinde hissettiriyor.

Kurtuluş Savaşı kararına Anadolu'dan verilen ilk destek yerlerinden biri olan **Sadi Tekkesi** de Kuvayi Milliye Müzesi olarak düzenlenmiş. İçinde dönemin ruhunu yansıtan esya ve fotoğraflar sergilenirken balmumu heykellerle de canlandırmalar yapılmış.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'dan sonra 25 Mayıs-13 Haziran 1919 arasında kaldığı ve Milli Mücadele'nin ilk karargâhı sayılan Havza'daki Mesudiye Otel'i de **Havza Atatürk Evi Müzesi** olarak ziyaretçilerini bekliyor. Samsun'u gezip 80 kilometre uzaklıktaki Havza'ya uğransanız ilk karargâhın havasını da teneffüs edebilirsiniz.

Gaziantep

İlk adım burada atıldı ve ilk karargâh buradaydı

SAMSUN

Fransız tankına karşı kazma, kürek, nacakla savunma

GAZİANTEP

İngilizlerin ardından Fransızlar tarafından işgal edilen gazi kentin destansı savunması 11 ay sürdü. Savunma süresince Fransızlar şehre 70 bin mermi attı... **Kahramanlık Panorama Müzesi** nde Antep savunmasının teşkilat yapısı, cephele 79 pano, 41 rölyef, 52 heykel, 13 büst, 125 portre rölyefi ve şehit yakınlarının bağışladığı harp dönemi esyasıyla anlatılıyor. Ayrıca Rus ressam Aleksander Samsonov'un 14 tablo, 3 diorama ve 13 metre yüksekliğinde, 120 metre uzunluğunda panoramik yağlıboya çalışması müzeyi gezenlere bu destansı savunmayı bire bir yaşıyor, hissettiriyor. Müzeyi 30 dakikada bir oluşturulan gruplarla gezdiren rehberlerse kentin tarihine hâkim; o günlerin duygularını yansıtarak anlatıyor ve gezenlerin gözleri nemleniyor.

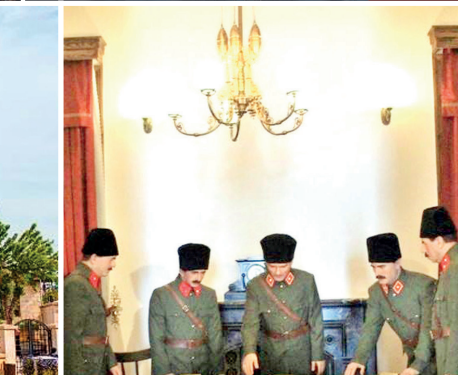
Müzelerkeni olan Gaziantep'te **Şahinbey Milli Mücadele Müzesi** ni de ziyaret edin.

Amasya

Erzurum

İzmir

Tandoğan'dan çıkın yola

ANKARA

Başkentte Cumhuriyet ruhunu adım adım hissetmek için yola Tandoğan'daki **Anıtka-bir**'den başlayın. Mozolenin olduğu Şeref Salonu'nun alt katında yaklaşık 3 bin metrekarelik bir alanda kurulu **Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi** dört bölümden oluşuyor.

Ardından **Kurtuluş Savaşı Müzesi** ne geçin. İttihat ve Terakki Firkası'nca yapımına başlanan, savaş koşullarında yarım kalan bina, meclisin Ankara'da toplanması gündeme gelince halkın yardımlarıyla bitirilmiş ve 23 Nisan 1920'de Büyük Millet Meclisi adıyla açılıp ilk toplantılar burada yapılmış. Ulus Meydanı'ndaki bina, 1961'de müze haline gelmiş. Atatürk ve bazı milletvekillerine ait şahsi esya, madalyalar, Milli Mücadele'nin silah ve haberleşme gücünü yansıtan eserler var. Buradan sonra yeterli gelmeyince meclis olarak kullanılan II. TBMM binası da bugün artık **Cumhuriyet Müzesi**... 1924-1960 yıllarında Atatürk ilke ve devrimlerinin gerçekleştirildiği, Cumhuriyetimizin gelişmesi için çok önemli kararların alındığı bu müzede ilk üç cumhurbaşkanımızın kişisel esyası, Meclis tutanakları, milletvekili

yoklama defterleri gibi belgeler sergileniyor. Atatürk'ün 'Büyük Nutku'nu burada okuduğu gezergen aklınızda olsun.

Etnografya Müzesi Türkiye'de müze binası olarak yapılan ilk yapı. İçinde Cumhuriyet'le ilgili sergiler olmasa bile binanın kendisi yeni ilan edilen yönetimin kültürel ilk eseri olması açısından önemli. Müzenin önündeki bronz Atatürk Heykeli 1927'de İtalyan heykeltıraş Pietro Canonica tarafından yapılmış.

Ankara bir müzeler kenti, tümünü gezip görebileceğiniz gibi Cumhuriyet ruhunu hissetmeye devam etmek için yolunuzu Polatlı'ya doğru çevirin. **Alağöz Karagâh Müzesi**, Kütahya-Eskişehir arasında Türk ordusu Sakarya hattına çekilirken Başkomutan Mustafa Kemal'in karargâhıydı. 23 Ağustos'tan 13 Eylül 1921 tarihine kadar 22 gün 22 gece aralıksız devam eden savaşın büyük bir bölümünü bu binadan idare etmiş, tarihi kararlarını burada vermiş... Savaşın büyüklüğünü ve mücadelenin zorluğunu, zaferi iliklerinizde hissetmek istiyorsanız Polatlı Şehitler Kaşısı mevkisindeki görkemli **Sakarya Şehitleri Zafer Anıtı ve Müzesi** ni de listenize ekleyin.

Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir ileri!

İZMİR

İzmir'de ilk durağınız İzmir Atatürk Anıtı olsun. Mustafa Kemal'in "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir ileri!" emrini verdiği anı betimleyen atlı bronz heykelin kaidesindeki kabartmalar Kurtuluş Savaşı ve zaferi anlatır. Buradan sonra 1. Kordon (Atatürk Caddesi) üzerindeki **Atatürk Müzesi** ne gidebilirsiniz. Burası İzmir'e giren Türk ordusuna karargâh olmuş. İzmir İktisat Kongresi toplandığında Atatürk şahsi çalışmalarını burada yürütmüş. Tüm odaları dönemin esyasıyla donatılan müzede Atatürk'ün çalışma masası ve kullandığı yazı takımını görebilirsiniz.

'Vatan bir bütündür...'

ERZURUM

"Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz" cümlesinin kalbimize kazındığı kentte ilk durağımız Erzurum Kongresi'nin toplandığı tarihi binadaki **23 Temmuz Erzurum Kongre Binası, Resim Heykel Müzesi ve Gale-risi** olmalı. Müzede 10. Yıl Nutku'nun el yazısı kopyası, Erzurum Kongresi, Milli Mücadele ve Kurtuluş Savaşı yıllarını yansıtan fotoğraflar ve kongre tutanakları gibi çok sayıda belge sergileniyor. Buradan sonra **Atatürk Evi Müzesi** ni ziyaret edin. Mustafa Kemal ve arkadaşları kongre çalışmalarını burada sürdürmüş. Cumhuriyetin ilan edileceği ve diğer inkılapların yapılacağı Mustafa Kemal Paşa tarafından bu evde dile getirilmiş ve kayıt altına alınmış...

Milletin azmine emanet...

AMASYA

22 Haziran 1919'da Mustafa Kemal Paşa, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy, Rauf Orbay ve Kâzım Karabekir tarafından imzalanan Amasya Genelgesi, Kurtuluş Savaşı'nın tam bir tanımını yapan ilk belge olması nedeniyle kuruluş yolundaki mihenk taşlarından biri. Buna göre 'Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır'. Yeşilirmak kıyısında yeniden inşa edilen Mustafa Kemal'in üs olarak kullandığı **Saraydüzü Kışla Binası, Milli Mücadele Müzesi** olarak kullanılıyor. Müzede Cumhuriyet dönemine ait eserler ve belgeler sergileniyor. Kışlanın Milli Mücadele Salonu'nda Mustafa Kemal'in Amasya'ya geliş 12 balmumu heykelle canlandırılıyor.